

Stručni rad

**TIMSKI RAD SPECIJALNOG I
REHABILITACIJSKOG PEDAGOGA TE
PRATITELJA DJETETA SA SMANJENOM
POKRETLJIVOŠĆU U VRTIĆU**

Barbara Vindiš Bratušek
OŠ dr. Ljudevita Pivka, Ptuj

Sažetak

Timski rad u procesu odgoja i obrazovanja preduvjet je kvalitetnog odgojno-obrazovnog rada na svim razinama odgoja i obrazovanja. Potreba za dobrim timskim radom vrlo je izražena kod djece s posebnim potrebama, kojima se pružaju različite vrste pomoći, pa i izvanškolske, a kod kojih je napredak sporiji u odnosu na djecu bez nedostataka. Djeca s težim i teškim smetnjama kretanja, kao skupina djece s posebnim potrebama, imaju pravo na stalnog ili privremenog pratitelja. Pratitelj predstavlja važnu poveznicu između djeteta, odgojno-obrazovne ustanove, roditelja i pružatelja dodatne stručne pomoći. Na temelju toga, u članku je prikazana važnost pratitelja u odnosu na navedene aktere i tako istaknuta važnost timskog rada u takvim slučajevima.

Ključne riječi: timski rad, djeca sa smanjenom pokretljivošću, pratitelj, specijalni i rehabilitacijski pedagog

1 UVOD

Djeca s posebnim potrebama ranjiva su i rizična skupina djece u procesu odgoja i obrazovanja. Pojednim skupinama djece s posebnim potrebama dodijeljeni su pratitelji na temelju težine njihovih nedostataka. Djeci s posebnim potrebama pružaju se različiti oblici pomoći u odgojno-obrazovnoj ustanovi i izvan nje. Stoga je u pogledu optimalnog razvoja i napredovanja djeteta s posebnim potrebama timski rad ključan uvjet uspješnog rada. U članku su prikazani timski rad, skupine djece s posebnim potrebama koje ispunjavaju uvjete za pratitelja i priroda rada pratitelja osobe s posebnim potrebama. Članak se detaljnije bavi odnosom pratitelja djeteta sa smanjenom pokretljivošću i specijalnog te rehabilitacijskog pedagoga koji pruža dodatnu stručnu pomoć djetetusa smanjenom pokretljivošću.

2 TEORIJSKI DIO

2.1 Timski rad

Postoje mnoga objašnjenja što je timski rad. Pedagoška enciklopedija (1989.) definira timski rad kao oblik aktivnosti koju obavljaju dva pedagoška radnika ili više njih, a koju karakteriziraju ravnopravna suradnja i postavljanje zajedničkih ciljeva. Polak [2] ističe da je u timskom radu važan duh suradničkog planiranja, suradnje, povezanosti, konstruktivne komunikacije i razmjene mišljenja. Tim mora biti jedinstven u zajedničkim naporima. U timskom radu prednjače fleksibilnost i rad u skupini. Za učinkovit rad i postizanje zacrtanih ciljeva neophodna je suradnja i dopunjavanje.

2.2 Pratitelji djece s posebnim potrebama

Bez obzira na stupanj obrazovanja ili zakon kojim se uređuju pojedine razine obrazovanja smatra se da je djeci s posebnim potrebama potrebna prilagođena provedba programa, koja osim pružanja odgovarajuće stručne pomoći i prilagodbe programa pojedinim skupinama djece s posebnim potrebama osigurava i fizičku pomoć. Prema Zakonu o usmjeravanju djece s posebnim potrebama (2011.), djeca s težim i teškim smetnjama kretanja te slijepa djeca uključena u obrazovne programe s prilagođenom provedbom ili u prilagođene programe odgoja i obrazovanja imaju pravo na stalnog ili privremenog pratitelja. Iznimno, ako su uvjeti ispunjeni, privremeni pratitelj može se dodijeliti i dugotrajno bolesnoj djeci, slabovidnoj djeci, djeci s autističnim poremećajima te djeci s emocionalnim poremećajima i poremećajima u ponašanju.

2.3 Zadatci i uloga pratitelja

Skupina djece sa slabom pokretljivošću vrlo je raznolika. Pojedina djeca s blažim teškoćama sposobna su za određene oblike kretanja, dok se za djecu s težim i teškim oblicima smetnji kretanja to ne može reći. To snažno utječe na ulogu pratitelja osobe sa smanjenom pokretljivošću. Djeca s težim i teškim smetnjama kretanja imaju pravo na privremenog ili stalnog pratitelja. Osnovna zadaća pratitelja djeteta sa smanjenom pokretljivošću omogućiti je djetetu s posebnim potrebama da uz njegovu pomoć nesmetano prati odgojno-obrazovni proces. To znači da mu pomaže u svim segmentima odgojno-obrazovnog procesa: u sudjelovanju u odgojno-obrazovnim aktivnostima, u obavljanju osnovnih životnih potreba i, naravno, u raznim oblicima mobilnosti. Pratitelj tako pomaže djetetu sa smanjenom pokretljivošću da se aktivno uključi i sudjeluje u odgojno-obrazovnim aktivnostima koje provodi odgajatelj u odjelu. Pratitelj pruža pomoć djetetu s posebnim potrebama u obavljanju osnovnih životnih funkcija vezanih uz prehranu, uzimanje lijekova, oblačenje, svlačenje, vršenje nužde i spavanje. Osiguravanje mobilnosti za dijete sa smanjenom pokretljivošću od ključne je važnosti. To znači da pratitelj nudi pomoć djetetu prilikom preuzimanja u vrtiću. Pratitelj pruža djetetu odgovarajuću pomoć pri kretanju u vrtiću, što može uključivati kretanje uz

pomoć raznih pomagala ili hodanje po vrtiću, ustajanje, sjedanje i postavljanje u različite položaje. Pomoć pri kretanju uključuje i odgovarajuću prilagodbu radnog prostora (prilagođena stolica, stol i sl.). Pratitelj nudi fizičku pomoć djetetu sa smanjenom pokretljivošću u bavljenju raznim fizičkim aktivnostima u koje se dijete može uključiti.

2.4 Timski rad specijalnog i rehabilitacijskog pedagoga te pratitelja djeteta sa smanjenom pokretljivošću u praksi

Djeca sa smanjenom pokretljivošću kao djeca s posebnim potrebama u odgojno-obrazovnim ustanovama koje osiguravaju odgojno-obrazovne programe s prilagođenom provedbom ostvaruju pravo na dodatnu stručnu pomoć. Ovisno o djetetovim nedostacima, tu pomoć pružaju stručnjaci različitih profila. S obzirom na to da poremećaji ili teškoće u djece sa smanjenom pokretljivošću zahvaćaju područje motorike, dodatnu stručnu pomoć također im često pružaju specijalni i rehabilitacijski pedagozi. U nastavku izdvajamo neka područja suradnje specijalnih i rehabilitacijskih pedagoga u kojima je dobar timski rad vrlo važan.

1. Pratitelj djeteta sa smanjenom pokretljivošću vrlo je važna karika u djetetovom odnosu sa specijalnim i rehabilitacijskim pedagogom Ovdje je na prvom mjestu odnos između djeteta s posebnim potrebama i samog pružatelja pomoći. Pratitelj i dijete sa smanjenom pokretljivošću posebnu su povezani. To se često očituje u snažnoj povezanosti. Mnogo vremena provode jedno s drugim, a pratitelj djeteta sa smanjenom pokretljivošću osnovna je podrška djetetu. U tom pogledu pratitelj ima vrlo važnu ulogu u uspostavljanju dobrog odnosa između djeteta sa smanjenom pokretljivošću i specijalnog te rehabilitacijskog pedagoga u okviru sati dodatne stručne pomoći. Pratitelj vrlo dobro poznaje dijete i zato može pružatelju dodatne stručne pomoći osigurati ključne informacije o tome što dijete voli, što voli raditi i što ne voli. To pružatelju dodatne stručne pomoći olakšava uspostavljanje kontakta s djetetom smanjene pokretljivosti.
2. Pratitelj djeteta sa smanjenom pokretljivošću vrlo je važan element u odnosu između specijalnog i rehabilitacijskog pedagoga te dinamike skupine u koju je dijete uključeno. Pratitelj djeteta sa smanjenom pokretljivošću može specijalnom i rehabilitacijskom pedagogu svakodnevno pružati aktualne informacije o funkcioniranju djeteta u skupini. Mnoga djeca u individualnom radu funkcioniraju vrlo različito nego u radu u skupini. Specijalni i rehabilitacijski pedagog tako dobiva širu sliku o funkcioniranju djeteta u skupini, koliko je ono uspješno u radu u skupini, kako reagira na druge osobe u skupini (odgajatelj, pomoćni odgajatelj), kako razvija odnose s vršnjacima te kako prihvaća rutinu i pravila u skupini. S druge strane, pratitelj djeteta sa smanjenom pokretljivošću važan je za prijenos informacija o metodama i oblicima rada s djetetom s posebnim potrebama koje provodi specijalni i rehabilitacijski pedagog tijekom sati dodatne stručne pomoći. Kod djece sa smanjenom pokretljivošću posebno se preporučuje da njihovi pratitelji budu prisutni na satima dodatne stručne pomoći. Često pomažu pružatelju dodatne stručne pomoći, dok u ostalo vrijeme promatraju metode i oblike rada. Kasnije se te informacije prosljeđuju skupini i roditeljima djeteta.
3. Pratitelj djeteta sa smanjenom pokretljivošću vrlo je važna poveznica u odnosu specijalnog i rehabilitacijskog pedagoga te djetetove obitelji. Dobar timski rad pokazuje se vrlo važnim u prijenosu informacija iz obitelji djeteta. Pratitelj je osoba koja je najviše u kontaktu s djetetovom obitelji. Tako uz roditelje može svakodnevno predavati aktualne informacije o djetetu djelatnicima vrtića. To se može odnositi na informacije o tome kako se dijete osjeća, kakvi se oblici pomoći djetetu trenutačno pružaju u vanjskim ustanovama, podatke o njihovoj uspješnosti i karakteristikama, najavama dugotrajnog izbivanja djeteta iz vrtića i slično. Mnogi pratitelji prisutni su prilikom različitih oblika pružanja pomoći djetetu izvan vrtića. Na temelju toga zaposlenicima vrtića koji rade s djetetom pratitelj predaje aktualne informacije o metodama i oblicima rada u pojedinom razdoblju. Kao što pratitelj djeteta sa smanjenom pokretljivošću podatke iz vanjskih ustanova predaje specijalnom i rehabilitacijskom pedagogu, tako i roditeljima pruža informacije o metodama i oblicima rada na satima dodatne stručne pomoći.

To je vrlo važno jer roditeljima djeteta može izravno opisati aktivnosti koje se provode tijekom sati dodatne stručne pomoći i koje roditelji mogu provoditi s djetetom kasnije kod kuće.

3.ZAKLJUČAK

Timski rad postaje sve učinkovitiji oblik rada u različitim područjima ljudskog djelovanja. U području odgoja i obrazovanja timski je rad također već uhodan oblik rada na razini osnovnog i srednjeg obrazovanja. Za svu djecu s posebnim potrebama, pri njihovom uključivanju u vrtić ili školu oblikuje se tim stručnih suradnika koji rade izravno s djetetom ili se brinu o zadovoljavanju djetetovih potreba, odgovarajućim prilagodbama i osiguravanju pravilno prilagođenog programa obrazovanja za postizanje optimalnih rezultata kod djeteta. Ovo posljednje vrlo je teško postići bez dobrog timskog rada. Iskustvo pokazuje da se važnost dobrog timskog rada uvelike očituje u odnosu između pružatelja dodatne stručne pomoći i pratitelja djeteta s posebnim potrebama. Djetetov pratitelj osoba je koja s djetetom provodi najviše vremena, najbolje ga poznaje i uvijek ima svježije informacije o djetetovom stanju. To vrlo bitno određuje prirodu posla pružatelja dodatne stručne pomoći. U postizanju napretka djeteta s posebnim potrebama pratitelj djeteta s posebnim potrebama ima ključnu ulogu.

4.LITERATURA

- [1.]Potkonjak, Nikola i dr. 1987. *Pedagoška enciklopedija*. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. Beograd.
- [2.]Polak, Alenka. 2007. *Timsko delo v vzgoji in izobraževanju*. Modrijan. Ljubljana.
- [3.]*Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami*. 2011. Uradni list, br. 58/2011. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5896> (pristupljeno 25. travnja 2022.).
- [4.]*Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami*. 2019. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7681> (pristupljeno 25. travnja 2022.).